

Szakmai beszámoló
a Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár 1971. Párhuzamos különidők című kiállításról

NKA pályázati azonosító: 105106/07471

Helyszín: Kiscelli Múzeum Templomtér, 1037 Budapest, Kiscelli u. 108.

Időpont: 2018. október 12 – 2019. március 24.

Kurátorok: Hegyi Dóra, László Zsuzsa, Leposa Zsóka, Róka Enikő, Százados László

A kiállítás koncepciója

A kiállítás két meghatározó művészgeneráció összetett viszonyrendszerét vizsgálta, anélkül, hogy esztétikai vagy történelmi ítéletet mondana. Igyekszik feltárni és bemutatni a műveket, létrejöttük közegét: az eltérő és egyidejűleg létező művészetfogalmakat, az egymással szembenálló pozíciókat, vitákat, és végső soron a hatalom és művészet bonyolult kapcsolatát.

Két egykorú műcsoportból kiindulva mutat rá a kiállítás a Kádár-korszak képzőművészetének párhuzamos jelenségeire. Az időpont mindkét esetben 1971, tágan értelmezve az 1968–1973 közötti időszak, melyben részben azonos történelmi „erőtényezők” hatnak: az új gazdasági mechanizmus légköre, a magát a modernitás pártfogójaként látó és láttató hatalom, melynek viszonya a képzőművészet legújabb irányzataihoz épp bizonytalanok. A kiállításon két nemzedék lép színre, közöttük számos kapcsolat kimutatható.

A Templomtérben olyan művészek munkái láthatók, akik az ötvenes években a szocialista realizmus kívánalmaihoz igazodtak, majd a kultúrpolitika enyhülését követően művészileg továbbléptek, modernizálódni tudtak. Műveik tökéletesen megfeleltek az 1956 után meghirdetett politikai programnak, a sztálinizmussal szakító, modern szocialista állam eszményének, ezért szakmai pozícióikat sikeresen megerősítették. Történetük 1971-ben, a jelen kiállítást rendező intézményhez kapcsolódik. A Budapesti Történelmi Múzeum (melyhez a Kiscelli Múzeum tartozik) újonnan megnyitott budavári épületében, az építészetileg teljesen átalakított, a múlt emlékét eltörölni szándékozó modern enteriőrökben 1971-ben kultúrpolitikai jelentőségű tárlatok kaptak helyet. Az év tavaszán Hincz Gyula és Somogyi József kiállítása az 1970-es Velencei Biennáléről érkezett, ősszel pedig Domanovszky Endre gyűjteményes anyaga mintegy főpróbája volt a művész 1972-es biennále-szereplésének.

A másik műcsoport, amelyet az Oratóriumban mutatunk be, a második nyilvánosságához és egy jóval fiatalabb generációhoz kötődik. A hatvanas évek végén jelentkező művésznemzedék számos kísérletet tett arra, hogy bejusson a művészet intézményeibe, mielőtt ezek kudarcai miatt kialakította volna saját félnyilvános intézményeit. Az egyik ilyen kísérlet Beke László művészettörténész 1971-es *Elképzelés* című felhívásához kapcsolódik, melyben „egy csupán gondolatban realizálódó”, de „pontosan dokumentált” kiállítás anyagához kért műveket 28 fiatal művésztől. A megszólított művészek, többek között Bak Imre, Erdély Miklós, Jovánovics György, Keserü Ilona, Lakner László és Tót Endre a megelőző években egy új, a képzőművészet hagyományos ágait és műfajait meghaladó programmal jelentkeztek. A magyar művészettörténet-írásban az *Elképzelés* projekthez kötődően 1971-et tekintik a magyar konceptualizmus kiindulópontjának. A kiállításon Beke gyűjteménye mellett most először láthatók azok a lapok, melyeket Kovalovszky Márta művészettörténész a székesfehérvári István Király Múzeumba tervezett *Elképzelések* kiállításra gyűjtött össze. A kiállítást, mely szintén a konceptuális művészet első megnyilvánulásait mutatta volna be végül nem engedélyezték.